

Nekoliko črtic iz mojih mladih let.

(Spisal Matija Torkar.)

(Dalje.)

Profesorji iz stare šole so nas tudi pridno vodili leto in dan k šolarski sv. maši. Ob nedeljah in praznikih smo hodili do retorike (VI.) k božji službi skupno v nunsko, gospodje iz logike in fizike (VII., VIII.) pa v Križansko cerkev. Po petkrat na leto smo opravljali izpoved. Pri božji službi so nas nadzirali dotični profesorji in še zlasti prefekt Rebič, kateri nikdar ni izostal od svete maše.

Vsa tedanja šola je bila osnovana v nekakem — kakor pravijo — jožefinskem duhu; oštrost in natančnost se je kazala povsodi, slobode je bilo malo. Celó v veroznanstvu in v modroslovnih knjigah višjih treh razredov se je kazal ta duh. Tako je bilo do l. 1848.

Vsaka dôba ima svoje posebnosti in znake, in ti se opazajo tudi pri dijakih. Dijaki s kmetov smo nosili v onem času celó do sintakse (IV.) domače, kratke oprsnike ali pruštofe in kape, le gosposki dečki so se razločevali od nas s suknjicami. Tudi nobenemu profesorju ni padlo v glavo, da bi bil pred peto šolo koga vikal; a zgodilo se je pač, da je profesor celó sintaksista v kazen pognal v šoli klečat in se je iz njega norčeval, kako bodo sodni dan ti štirje šolski zidovi tožili, da je moral I. I. v četrti latinski šoli pred vsemi svojimi učenci za kazen klečati. Šele v četrti šoli smo torej vsi hodili v gosposkih suknjah, v peti (poeziji) pa smo morali tudi začeti nositi klobuke z visokimi štulami, kakor so nas šele v peti šoli jeli profesorji — ne vikati, ampak

— onikati. Sploh je bil v tej šoli popoln preobrat. Dobili smo novega razrednika, profesorja Petra Petruzzi-ja, ki nas je vodil zopet dve leti, v tako imenovani poeziji in retoriki. Njegov sovrstnik je bil Martinak, doma iz Šent-Jurija pri Kranju. Tega nisem sicer poznal iz izkušnje, a bil je na glasu kot poštenjak in narodnjak od nog do glave. To se je kazalo n. pr. v tem,

da so morali njegovi učenci že leta 1849. grške klasike prelagati ne le v nemščino, ampak tudi v slovenščino.

Naš razrednik Petruzzi je bil Dalmatinec, sloveč jezikoznanec in jezikoslovec, izvrsten govornik, ki je znal poleg klasičnih jezikov italijanski, francoski in angleški, ter je v vseh teh jezikih tudi zasebno poučeval. Veselje ga je bilo poslušati, ko je šolsko knjigo na mizo položivši po cele strani iz Horacijevih ód ali iz Homerja, a ravno tako gladko tudi iz Danteja ali Shakespearja deklamoval na pamet. Znal je dobro hrvaški, in češčene nam

Martin Schleyer, izumitelj volapüka.

je navajal iz hrvaških pesem, zlasti iz Gunduličevega Osmana, lepe odlomke, primerjaje tako med seboj vzvišene ideje in njihove izraze. Pozneje se je tudi slovenščine priučil in večkrat je rekel, da Prešernova „Leonora“ prekaša nemški Bürgerjev izvirnik. Kako pa se mu je tudi slovenščina primilila? Tu treba poseči nekoliko nazaj.

15. dan sušca leta 1848. je veleznamenit v avstrijski zgodovini. Jel je namreč kar mahoma prodirati po vseh kronovinah narodnostni